

Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Israel och Palestina

Emmy Sartell

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG20
Termin: Höstterminen 2013
Handledare: Lina Sturfelt
Omfång: Antal ord 9009

Abstract

This essay is looking at the Swedish Ecumenical Programme in Israel-Palestine (SEAPPI), with the purpose of examining if a NGO, as the Ecumenical Accompanier Programme in Palestine and Israel (EAPPI) can make a difference in a conflict. This will be done with the support of two different perspectives on NGO. Furthermore, my primary material is a book based on the accompaniers' reports on the situation and their experiences in Israel-Palestine. My method is content analysis in order to examine the content in these reports. What my investigation show is that SEAPPI, through the accompaniers, can, with their work on grassroots level with other organisations such as P/CRO, make a difference in a conflict. They collaborate with both parties of a conflict in "cross-community" activities to create a peace solution that will last. However, more often than not it is the Palestinian voices that are heard in the reports, and not in the same extent the Israeli civil society. This presents a problem.

150-250 ord

Keywords: EAPPI, SEAPPI, perspectives, Non Governmental Organisations (NGO), Peace and conflict resolution organizations (P/CRO), content analysis, Israel-Palestine conflict, Accompanier.

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Konflikten mellan Israel och Palestina	2
1.2	EAPPI – SEAPPI	3
1.3	Problemformulering, syfte och frågeställningar	4
1.4	Definitioner	5
1.4.1	Folkrätten och mänskliga rättigheter	5
1.4.2	NGO och P/CRO	6
1.4.3	Ekumenik	6
1.5	Material och avgränsningar	7
1.5.1	Primär- och sekundärmaterial	7
1.5.2	Avgränsningar	7
1.5.3	Källkritik	8
2	Teori och metod	11
2.1	Teori	11
2.2	Metod	13
3	Litteraturöversikt och tidigare forskning	16
3.1	Litteraturöversikt	16
3.2	Kritik mot SEAPPI	17
3.3	Tidigare forskning	17
4	Undersökning och analys	19
5	Diskussion och sammanfattning	27
5.1	Diskussion	27
5.2	Sammanfattning	30
	Referenser	32

1 Inledning

Kyrkornas världsråd (KV) leder, enligt följeslagarprogrammets hemsida, internationellt det Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (EAPPI) och skickar ut följeslagare dit. Syftet med följeslagarnas närvaro är att dämpa våld och att främja respekten för folkrätten samt mänskliga rättigheter. Den svenska delen av Ekumeniska följeslagarprogrammet (SEAPPI) leds av Sveriges kristna råd (SKR).¹

SEAPPI är enligt min tolkning en Non-governmental Organization (NGO) och därför har jag valt att undersöka om en NGO som SEAPPI med följeslagare på plats med placering i Jerusalem, Tulkarem och på Västbanken kan göra skillnad i konflikten genom att analysera följeslagarnas rapporter/berättelser i skriften *I väntan på freden* utifrån innehållsanalys och två perspektiv på NGO.

Anledningen till att jag valt att studera den svenska delen av följeslagarprogrammet är att jag upplever det är en intressant och konkret insats som en enskild världsmedborgare från Sverige kan göra för världsfreden. Det finns lite beskrivit eller forskning publicerat om SEAPPI som inte kommer från organisationen själv därför hoppas jag att denna uppsats ska tillföra något nytt perspektiv.

1.1 Konflikten mellan Israel och Palestina

Trots att konflikten är så känd har jag valt att kort beskriva den eftersom det är viktigt för förståelsen varför EAPPI skickar följeslagare till Israel och Palestina.

Schulz (2012) uppger att kortfattat kan konflikten mellan Israel och Palestina beskrivas som två nationella rörelsers anspråk och kamp om samma territorium. Båda grupper använder historiska argument till varför de har rätt till landet. Konflikten dynamik har förändrats över de cirka hundra år som konflikten pågått. Efter Andra Världskriget och

¹ <http://foljeslagarprogrammet.se/om-foljeslagarprogrammet/> 131204

nazisternas förintelse av judarna gjorde att Förenta nationerna (FN) 1947 antog en resolution som delade Palestina i en judisk och en arabisk stat. Israel gick med på det förslag som lagts fram men inte de arabiska grannländerna. Israelerna och palestinierna har haft flera sammandrabbningar sedan staten Israel utropades 1948 och ingen av parterna erkände varandra existens innan Oslo avtalen 1993. Den Palestinska befrielseorganisationen (PLO) var i Israels ögon en terrororganisation och Israel en icke-legitim stat i palestiniernas ögon. Den stora utmaningen i konflikten är tvåstatslösningen och att uppnå en kompromiss där en framtida palestinsk stat kan utgöras av Gazaremsan och Västbanken samt med ett brett folkligt stöd för parternas avtal. För att lyckas bygga en palestinsk stat och få fred mellan parterna krävs det att folk på gräsrotsnivå förs samman för att därifrån mobilisera för fred.²

I ett försök för att få fred i området undertecknades det i förra stycket nämnda Osloavtalet enligt Nationalencyklopedin (NE) av premiärminister Yitzhak Rabin för staten Israel och av Yassir Arafat som ordförande för PLO 1993. I den efterföljande Osloprocessen erkände Israels regering PLO som det palestinska folkets representant och PLO erkände staten Israels rätt att existera i fred och säkerhet samt att palestinierna uppmanades av Arafat att avblåsa den palestinska intifadan (upproret). Överenskommelsen Wye River Memorandum är en fortsättning på Osloprocessen och ingicks 1998. Den innebar ett fortsatt israeliskt tillbakadragande från palestinska områden. Men trots internationella fredssträngningar har det inte gjorts några framsteg i fredsförhandlingarna.³

1.2 EAPPI – SEAPPI

Enligt hemsidan för svenska följeslagarprogrammet var det efter en förfrågan om internationell närvaro från kyrkoledare i Jerusalem som the Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel (EAPPI) startade i augusti 2002 på uppdrag av Kyrkornas Världsråd. Sedan dess har över 1000 följeslagare tjänstgjort i det internationella

² Schulz, Michael, ”Statsbyggnad och demokrati i Palestina” i Aggestam, Karin – Höglund, Kristine, red., 2012. Om krig och fred. En introduktion till freds- och konfliktstudier. Lund: Studentlitteratur, s. 305-308+319

³ <http://www.ne.se/lang/osloprocessen> 140101

programmet, varav det från Sverige har deltagit drygt 200. Sveriges kristna råd (SKR) leder arbetet med den svenska delen av Ekumeniska följeslagarprogrammet (SEAPPI). Det görs i samverkan med tolv kyrkor och organisationer. Huvudmålet anges vara; ”att få ett slut på ockupationen och våldet. I det arbetet skulle följeslagarna vara en internationell närvaro som kunde visa solidaritet och stärka de lokala kyrkorna och de palestinska och israeliska krafter som verkar för fred. Allt med grund i folkrätten och icke-våldets ideologi”. Följeslagarna är ute i perioder på tre till fyra och en halv månader. Insatsens syfte är att främja respekten för folkrätten, minska våldet samt visa solidaritet för den utsatta civilbefolkningen. Genom följeslagarnas icke-våldsliga närvaro verkar de för fred och säkerhet som ger förhoppning och mänskligt stöd som kan öka handlingsutrymmet för försoning. Det ekumeniska följeslagarprogrammet finansieras främst genom bidrag från Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (SIDA) via Consolidated Appeals Process (CAP) i Jerusalem. CAP leds av FN organet UNOCHA som samordnar humanitär hjälp i ett konfliktområde. Följeslagarna har även till uppgift under sitt uppdrag att skriva reserapporter kontinuerligt. I dessa förmedlas följeslagarnas erfarenheter och upplevelser. En del av dessa är publicerade på SKR:s hemsida, en del är samlade som rapporter och berättelser i två skrifter vilka är utgivna av SEAPPI.⁴

Enligt den inledande beskrivningen av följeslagarprogrammet i skriften *I väntan på freden* (2012) så fastställer SEAPPI att uppdraget inte tar parti för någon av deltagarna i konflikten.⁵

Fortsättningsvis kommer både den internationella och nationella delen av följeslagarprogrammet gemensamt benämnas som SEAPPI eftersom det är den svenska delen av programmet som är utgivare av skriften med de svenska följeslagarna rapporter vilka används som primärmaterial i denna uppsats.

1.3 Problemformulering, syfte och frågeställning

Syftet med denna B-uppsats är att undersöka om en NGO som SEAPPI med följeslagare på plats med placering i Jerusalem, Tulkarem och på Västbanken kan göra skillnad i

⁴ <http://foljeslagarprogrammet.se/om-foljeslagarprogrammet/131204>

⁵ Hallin, Karin – Lilja, Joanna – Petersson, Jahanna – Wassholm, Johanna, red., 2012. *I väntan på freden*. Rapporter från följeslagare i Palestina och Israel. Sundbyberg, Sveriges Kristnas Råd. sid 5.

konflikten genom att analysera följeslagarnas rapporter i skriften *I väntan på freden* utifrån innehållsanalys och två perspektiv på NGO. Genom att analysera följeslagarnas rapporter som är utgivna av SEAPPI blir det indirekt SEAPPI som analyseras. Följeslagarna utgör SEAPPIs redskap och förverkligar därigenom programmet syfte och mål.

Mina frågeställningar är följande:

- Går det att genom två teoretiska NGO-perspektiv analysera följeslagarna rapporter och därigenom göra en tolkning om SEAPPI gör en skillnad i en konflikt?

1.4 Definitioner

1.4.1 Folkrätten och mänskliga rättigheter

Beckman (2012) menar att för många så är folkrätt en sammanfattning av gemensamma uppfattningar om en bättre värld och rättvisa. Men folkrätt är främst vad vi människor vill att det ska vara via våra stater och organisationer. I samband med väpnade konflikter synliggörs detta. Stater har olika åsikter om folkrättens betydelse beroende på om reglerna stödjer eller hindrar deras ändamål. Främst är den internationella rätten ett system av överenskommelser mellan olika aktörer. Den allmänna folkrätten är traktaträtt och sedvanerätt, det vill säga skrivna och oskrivna regler samt överenskommelser mellan stater. Det folkrätt vill förbjuda är aggression från en stat mot en annan. Det är dock inte oproblematiskt då det får stora följder politiskt då en viss stat klandras moraliskt, juridiskt och politiskt.⁶

I definitionen av mänskliga rättigheter används FNs förklaring. Där står det bland annat att de undertecknande staterna erkänner alla människors lika värde, inneboende värdighet och att de har okränkbara rättigheter. Bland de okränkbara rättigheterna finns rätten till liv, frihet och personlig säkerhet. Detta beskrivs enligt följande; ”*Each State Party to the present Covenant undertakes to respect and to ensure to all individuals within its territory and subject to its jurisdiction the rights recognized in the present*

⁶ Beckman, Olof, ”*Folkrätt och väpnade konflikter*” i Aggestam, Karin – Höglund, Kristine, red., 2012. Om krig och fred. En introduktion till freds- och konfliktstudier. Lund: Studentlitteratur, s. 97-100.

*Covenant, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status”.*⁷

1.4.2 NGO och P/CRO

Non-governmental organizations (NGOs) eller icke-statliga organisationer definieras av Aall (2000) som självstyrande, privata, icke-vinstdrivande institutioner som arbetar för bland annat lindra mänskligt lidande, mänskliga rättigheter, miljöskydd, konfliktlösning samt uppmuntrar bildandet av demokratiska institutioner och civila samhället.⁸

Fred- och konfliktlösningsorganisationer definieras av Cochrane (2000) som Peace and Conflict Resolution Organisations (P/CRO) och ligger under den vidare kategorin av NGO, som innehåller exempelvis konfliktlösning på elitnivå och gräsrotsnivå. P/CRO inflytande, roll och fokus samt ideologi och aktiviteter beror på aktuellt sammanhang och miljö. Då det finns flera definitioner och förståelser av vad termerna fred och konfliktlösning är, gör detta det svårt att exakt definiera vad P/CRO är. Det beror på den aktuella konfliktens natur, det specifika sammanhanget samt fredsprocessens status.⁹

1.4.3 Ekumenik

Ekumenik definieras i NE som att de kristna kyrkorna strävar om vara överens och enade i frågor gällande kristen tro. Därför grundades Kyrkornas Världsråd 1948.¹⁰

⁷ <http://www.bayefsky.com/treaties/ccpr.php> 140101

⁸ Pamela Aall (2000) *NGOs, conflict management and peacekeeping*, International Peacekeeping, 7:1, 124 <http://dx.doi.org/10.1080/13533310008413822> 131211

⁹ Cochrane, Feargal. (2000). "Beyond the Political Elites: A Comparative Analysis of the Roles and Impacts of Community-Based NGOs in Conflict Resolution Activity." *Civil Wars*, Volume 3, no. 2: 1., s. 2-3

¹⁰ <http://www.ne.se/lang/ekumenik> 140106

1.5 Material och avgränsningar

1.5.1 Primär- och sekundärmaterial

Vid sökning (131121) efter tidigare forskning användes databasen Lubsearch på Lunds Universitets biblioteks hemsida. De sökord som användes var SEAPPI och NGO. Resultatet blev två vetenskapliga artiklar vilka kan bidra med perspektiv på NGO. Vidare söktes det på Lund Student Paper (131120) för att undersöka vad som tidigare skrivits om programmet, där resultatet blev en C-uppsats. På Google (131208) söktes för att finna kritik mot följeslagarprogrammet och resultatet blev en tidningsartikel.

Som primärmaterial används en skrift som SEAPPI publicerat; *I väntan på freden* (2012). Detta material bör ge svar på frågeställningarna då skriften innehåller ett urval rapporter om situationer och upplevelser som följeslagarna skrivit under utlandsvistelsen. Dessa kommer att i arbetet fortsättningsvis att benämnas som texten/texter.

Sekundärmaterial kommer inledningsvis att bestå av två vetenskapliga artiklar vilka valts för att belysa två olika teoretiska perspektiv om NGO och P/CRO. Dessa vetenskapliga artiklar redovisas under teori. Vidare inkluderas en C uppsats vilken är skriven inom Statsvetenskap programmet år 2005 i Lund. Detta är den enda forskningen som jag funnit om SEAPPI. Uppsatsen beskrivs under litteraturöversikt. Avslutningsvis som kritiskt sekundärmaterial används en tidningsartikel. Även denna finns beskriven under litteraturöversikt.

1.5.2 Avgränsningar

Det primärmaterial jag valt att använda mig av är en utav två skrifter som följeslagarprogrammet publicerat i ämnet, *I väntan på freden* (2012). Sammanlagt är det femton texter i skriften och alla ingår inledningsvis i analysen. Urvalet för analysen redovisas närmre under Metod.

Den andre skriften *Med våra egna ögon* (2006) är av tidigare datum så jag har valt att arbeta med den bok som är senast utgiven för att materialet ska vara så aktuellt som möjligt. Jag hade även kunnat inkludera reserapporter publicerade på SEAPPIs och EAPPIs respektive hemsida men jag har valt att avgränsa mig av utrymmesskäl. Jag har

inte lyckats hitta ytterligare forskning om SEAPPI eller kopplat till SEAPPI därför blir sekundärmaterialet naturligt avgränsat.

1.5.3 Källkritik

Primärmaterialet är skriften *I väntan på freden* (2012) vilken är utgiven av SEAPPI, publicerad av Sveriges Kristna Råd och finansierats med bidrag från SIDA, Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete.

Den inledande kritiken som kan finnas mot primärmaterialet är, enligt min bedömning, att det kan ifrågasättas eftersom organisationen ligger bakom skriften. Syftet med boken redogörs inte. Ett av följeslagarens uppdrag är informations- och opinionsbildande arbete och därför skriver de kontinuerligt under utlandsvistelsen om sina upplevelser och om situationen i reserapporter.

Det är enskilda följeslagare som skrivit dessa texter, som skriften huvudsakligen utgörs av, som en del av deras uppdrag som följeslagare. Författarna är av båda könen (sju män och åtta kvinnor) och i olika åldrar (27-69 år) med placering i Jerusalem, Tulkarem vid Gröna linjen samt på Västbanken (Jayyous, Yanoun, Betlehem, Hebron, Yatta). De har även olika bakgrund vad det gäller utbildning och yrke (journalist/författare, student, doktorand, inflytandesamordnare, alkohol- och drogterapeut, reporter, pensionerad präst, jurist, handläggare på migrationsverket, IT-konsult, socionom, reporting officer). Vad de har gemensamt är att de är införstådda att de åker ut som en representant för Kyrkornas Världsråd vilken har en kristen grund. Följeslagarna behöver inte själva vara kristna eller tillhöra en kristen organisation. Enligt informationen om författaren som ges i anknytning till respektive text anges inte om personen är kristen eller har någon annan religiös anknytning. Det nämns inte i texten om författarens nationella ursprung eller eventuella politiska tillhörighet. Ingenstans redovisas författarnas personliga syfte med att åka ut som följeslagare för SEAPPI.

Äktheten i materialet kan inte styrkas men följeslagaren bör som en del av uppdraget ha till avsikt att beskriva verkligheten som den upplevs för följeslagaren. Skriften är utgiven 2012 men i den går det inte att utläsa hur lång tid det gick mellan upplevelsen av verkligheten och till när denna skrevs ner eller därefter tiden fram till publiceringen.

Jag utgår från att rapporterna är en förstahandskälla och inte beroende av en annan

källa eftersom inget annat anges. Vad det gäller tendens så ställer jag mig undrande till författarnas intresse av att lyfta fram vissa uppgifter samt även till SEAPPI som inte redovisar hur valet av rapporter som ingår i skriften gått till och vilka som blivit bortvalda och varför. Jag har ingen anledning att ifrågasätta rimligheten i den verklighet som följeslagaren beskriver.

Men jag anser att det är ett relevant material trots dess subjektivitet eftersom skriften även innehåller svårigheter som följeslagarna upplevt samt att SEAPPI skulle få kritik om de gav ut material om programmet som var felaktigt. Följeslagarna utgör SEAPPIs redskap och förverkligar programmets syfte och målsättning vilket innebär att indirekt blir det SEAPPI som analyseras i denna uppsats.

Det största problemet med det material jag använder som jag ser det är att det finns lite beskrivit eller tidigare forskning om SEAPPI som inte kommer från organisationen själv. Det kan ge en vinklad bild och det är av den anledningen som jag inkluderar en artikel av Eva Janzon (2012) med rubriken *Kritiserat program fyller 10 år* publicerad i tidningen *Världen idag* vilken riktar kritik mot SEAPPI. Det är en tidning som enligt sin hemsida är en allkristen tidning som skriver om aktuella händelser i världen ur ett kristet perspektiv. Hennes syfte med att skriva en kritisk artikel om SEAPPI har jag inte kunnat urskilja. Jag har inte funnit några fakta om författaren vad det gäller religiös inriktning, politisk åsikt eller karriär vilket gör att hennes trovärdighet kan ifrågasättas eftersom detta inte öppet redovisas. Artikeln publicerades samma år som skriften *I väntan på freden* så den ligger nära i tid. Jag vet inte om författarens källor bygger på första eller andrahandskällor vilket inte framgår av artikeln men det förekommer återgivning av intervjuer med en känd svensk journalist, en aktuell följeslagare och representant för SEAPPI. Vad det gäller tendens så ställer jag min undrande till hennes motiv till att skriva en kritisk artikel av SEAPPI då det är övervägande andras negativa åsikter om SEAPPI hon redovisar. Rimligheten i hennes artikel ökar då hon även inkluderar åsikter från personer som är positiva till programmet. Artikeln inkluderas trots kritisk källkritik för att få en nyanserad bild av SEAPPI och visa på den kritik som offentligt riktats mot programmet.

När det gäller kritik mot de två perspektiven jag valt i teoriavsnittet är att de ger bara en ensidig syn på NGO och hur de kan påverka. Båda är vetenskapliga artiklar som är pro-

ducerade i *Civil Wars*¹¹ och *International Peacekeeping*¹². Författaren till den vetenskapliga artikeln i *Civil Wars* är Feargal Cochrane och vid sökning på Google¹³ finner jag att han är professor i International Conflict Analysis och Director of Research, School of Politics and International Relations. Han arbetar på University of Kent sedan 2012. Författaren till artikeln i *International Peacekeeping* är Pamela Aall och vid sökning på Google¹⁴ finner jag att hon är senior advisor for conflict prevention and management på United States Institute of Peace i Washington DC. Jag har inte kunnat finna några fakta om någon av dem vad det gäller religiös inriktning eller politisk åsikt vilket gör att deras teori kan ifrågasättas. Men jag finner dem trovärdiga och relevanta eftersom deras teorier är generella och inte enbart kopplade till aktuell konflikt.

Louise Albansson C-uppsats på Statsvetenskapliga institutionen är publicerad 2005 på Lunds Student Papers. Den är en deskriptiv utvärdering och reflektion av EAPPI. Vem författaren är har jag inte kunnat bilda mig en uppfattning om, ej heller hennes religiösa inriktning eller politiska åsikt. Jag har valt att inkludera den för att visa på tidigare forskning.

¹¹ Cochrane, Feargal. (2000). "Beyond the Political Elites: A Comparative Analysis of the Roles and Impacts of Community-Based NGOs in Conflict Resolution Activity." *Civil Wars*, Volume 3, no. 2: 1.,

¹² Pamela Aall (2000) *NGOs, conflict management and peacekeeping*, *International Peacekeeping*, Vol. 7:1,

¹³ <http://www.kent.ac.uk/politics/about-us/staff/members/cochrane.html> 140305

¹⁴ <http://www.usip.org/experts/pamela-aall> 140305

2 Teori och metod

2.1 Teori

Jag har valt att använda mig av Aalls och Cochranes perspektiv på NGOs inverkan på konflikter för att få en större förståelse av vad NGOs är och vad för slags arbete de utför. Detta är för mig intressant då ekumeniska följeslagarprogrammet är enligt min tolkning en NGO. Detta är ingen uttrycklig teori men jag ser det som ett perspektiv/glasögon att undersöka mitt material – följeslagarnas resebrev och -rapporter – och på hur de som deltagare i en NGO som ekumeniska följeslagarprogrammet kan göra skillnad och påverka.

Aall (2000) uppger att det internationella samfundets respons på en konflikt är komplex och involverar olika mandat, beslutsfattningsstrukturer, institutioner och kapacitet. Detta menar författaren kan vara en av faktorerna till om en tredje part, exempelvis NGO, lyckas eller misslyckas med att stödja andra fredsbevarande initiativ. NGOs roll är att agera på de samhällliga, ekonomiska och politiska konsekvenserna av en konflikt och är ansvarig gentemot de som finansierar, vilket kan vara en stat. NGOs har agerat i konflikter för att hjälpa de utsatta genom deras verkan för mänskliga rättigheter och humanitärt bistånd. Då NGOs är en relativt ny och självständig aktör, menar författaren, är det svårt att utvärdera deras påverkan. Författaren identifierar tre stora kategorier av NGO – konfliktlösning, mänskliga rättigheter och humanitär. Konfliktlösningens inriktade NGOer arbetar med att avvärja kriser genom att agera som förmedlare och genom att ta till preventiva åtgärder. De samverkar med de berörda parterna, underlättar/möjliggör förhandlingar och ser till att de lösningar som parterna kommit överens om upprätthålls. Organisationerna i denna kategori verkar på olika nivåer i samhället – från gräsrotsnivå till ledare/beslutsfattare. Många av dessa organisationer/institutioner arbetar nära lokala grupper för att skapa inhemska lösningar samt kapacitet för fredsskapande. Författaren anser att NGOs gör och kan göra stor skillnad i konflikthantering, genom deras arbete på gräsrotsnivån, humanitär hjälp och agera som kanal för kommunikation mellan konfliktens parter. Svårigheter för NGOs ligger dock i exempelvis brist på resurser, för de

är beroende av ”goodwill”, har behov av acceptans av landet de verkar i samt brist på militär och politisk slagkraft vilket kan göra NGO ineffektiva och sårbara.¹⁵

Jag kommer att främst fokusera på det perspektiv som författaren benämner som konfliktlösnings NGO då det är den kategori som det ekumeniska följeslagarprogrammet bäst passar in i enligt min tolkning. Det ekumeniska följeslagarprogrammet har även likheter med Mänskliga rättigheter NGO eftersom de bland annat försöker främja mänskliga rättigheter men jag väljer konfliktlösnings NGO och därför beskriver jag inte de två andra närmare.

Ett annat perspektiv på NGOs arbete och roll i konflikten Israel-Palestina som jag valt att använda mig av finns i en vetenskaplig artikel av Cochrane (2000) som undersökt NGOs påverkan i tre konflikter – i Israel-Palestina, Nordirland och Sydafrika. Författaren anger att under de senaste decennierna har NGOs spelat en alltmer framträdande roll. Undersökningen visar att fokus, roller och effekten av P/CROs beror till största del på det politiska sammanhang i vilken de är lokaliserade. Det går inte att generalisera P/CROs karaktär utan att förstå att deras ideologi och aktiviteter är starkt influerat av den omgivning den försöker att verka i. Som en konsekvens, förståelse och definitioner av vad som avses med termer som ”fred” eller konfliktlösningar” kan variera brett, beroende på den specifika kontexten, den politiska konfliktens natur och statusen på fredsprocessen. De israeliska P/CROs ser sig själva som en del av en bred freds rörelse i vilken de involverade har fokus på aktiviteter för att öka folks kunskap. De israeliska fredsgrupperna erkänner palestiniernas rätt till självbestämmande och ser PLO som de legitima palestinska representanterna. De har influerat den israeliska regeringen om att det ligger i Israels intresse ur säkerhets och stabilitet i regionen synpunkt att erkänna landet. Problemet och styrkan hos israeliska P/CROs, enligt författaren, är dess sionistiska karaktär (vilket innebär en politisk strävan att åstadkomma judarnas återvändande till Israel) då de påverkar det israeliska samhället till dialog men försvårar tillträde och påverkan hos det palestinska samhället. Palestinierna menar att de israeliska P/CROs inte har ett riktigt intresse av en fredlig lösning på konflikten. Palestina är inte en erkänd stat med en regering därför är termen NGO svårare att applicera där. Palestinierna har känt sig förtryckta av den israeliska staten och inte sett syftet med varför en dialog med

¹⁵ Pamela Aall (2000) *NGOs, conflict management and peacekeeping*, International Peacekeeping, 7:1, 121-137 <http://dx.doi.org/10.1080/13533310008413822> 131211

Israel ska starta, därför är freds och konfliktssektorn mycket mindre i Palestina än i Israel. P/CROs påverkan i Israel-Palestina konflikten är därför ganska dyster enligt författaren. Även om det genom Oslo och Wye River avtalen funnits en politisk överenskommelse har relationen med parterna i konflikten inte förändrats nämnvärt, trots flera försök av fredsgrupper. Där P/CROs har haft positiv påverkan på den politiska processen är att de bidragit till att bilden hos båda sidor förändrats vad det gäller deras självintresse. Innan var det en allt eller inget attityd, i vilket menades att det som gynnade Israel var negativt för Palestina och vice versa. I Israel är det mindre ”folkgrupps överskridande” aktiviteter inom fredssektorn än vad som existerar i t.ex. i Nord Irland, eftersom både judar och araber tenderar att göra sin egen sak i större grad. Gemensamma aktioner har ökat de senare åren men de är fortfarande inte många men det har börjat förändras.¹⁶

Anledningen till att jag valt detta perspektiv är för denna artikel är intressant då den undersöker NGOs och P/CROs roll i bland annat Israel-Palestina konflikten, vilket jag tolkar är relevant eftersom det ekumeniska följeslagarprogrammet samarbetar med lokala NGOs och P/CROs. Dock är det av stor vikt att betona att EAPPI inte är israelisk eller palestinsk utan en neutral tredje part.

2.2 Metod

Metoden jag har valt att använda mig av i min uppsats är innehållsanalys.

Innehållsanalys används främst i analyser där tillvägagångssättet är att ”räkna förekomsten av eller mäta, vissa företeelser i en text”, enligt Boréus och Bergström (2005). Det kan även vara en analys som systematiskt beskriver en texts innehåll menar författarna. Innehållsanalys kan användas på alla slags texter. Det man räknar kan vara exempelvis förekomsten av vissa ord eller uttryck eller hur ofta en viss företeelse nämns för att se vad texten säger. Undersökningarna kretsar kring innebördsaspekten i texterna. Detta för att finna mönster i materialet för att exempelvis jämföra olika texter. Det som efter-

¹⁶ Cochrane, Feargal. (2000). "Beyond the Political Elites: A Comparative Analysis of the Roles and Impacts of Community-Based NGOs in Conflict Resolution Activity." *Civil Wars*, Volume 3, no. 2: 1., s. 2-17.

söks är det som uttrycks rätt ut eller det som inte uttrycks. Sedan sammanställs resultatet och då är det vanligt att räkna samman de noteringar som kommit fram, exempelvis hur många gånger ett ord förekommer. Kritik mot innehållsanalys är bland annat att det inte alltid är förekomsten i en text som räknas som viktigare eller mer dominerande i ett sammanhang. Vidare kritik är att innehållsanalys ofta visar på det uttalade än det outtalade. Skillnaden mellan material och över tid synliggörs inte heller så lätt.¹⁷

Anledningen till att jag valt innehållsanalys som metod är att materialet är de texter i skriften som följeslagarprogrammet gett ut som jag förutsättningslöst ämnar studera. NGO perspektiven ses som fenomen vilka kan beskrivas mycket varierande i texterna. Dessutom blir språket viktigt, vilket innehållsanalys framhäver. Jag kommer att visa i enlighet med Bergström och Boréus (2005) förekomsten av perspektiven i följeslagarnas berättelser och vad som kommer fram i texten. Detta genom att systematiskt försöka undersöka förekomsten av vissa ord eller uttryck för att därefter genom analys av innebördsaspekten se vad texten säger eller beskriver utifrån denna uppsats syfte och frågeställning. Det som eftersöks är det som uttrycks rätt ut eller det som inte uttrycks.¹⁸

Inledningsvis numreras alla texterna i skriften. Därefter delas undersökningen upp i olika faser av innehållsanalytisk metod, vilka rangordnas i arbetsföljd. Undersökningen (fas 1) inleds med att alla texterna i skriften analyserades utifrån om det i texten specifikt nämns orden NGO eller P/CRO både i förkortning eller fullt utskrivna.

Därefter analyseras (fas 2) alla texterna i skriften utifrån om där nämns eller beskrivs den egna organisationen (direkt/indirekt) i ett aktivt deltagande från följeslagaren eller om det nämns nationella och internationella organisationer/institutioner/grupper/ rörelser/aktörer/kommittéer vid namn (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana. Dessa nationella och internationella organisationer/institutioner/grupper/rörelser/ aktörer/kommittéer kommer i arbetet fortsättningsvis att endast benämnas som NGO och P/CRO.

Efter denna fas i undersökningen så inkluderas endast de texter i undersökningen som enligt analysen anses beskriva den egna organisationen (direkt/indirekt) i ett aktivt delta-

¹⁷ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB, s.43-78.

¹⁸ Ibid, sid 43-78.

gande från följeslagaren eller som namnger en NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana. Dessa texter benämns i fortsättningen som de utvalda texterna.

Undersökningen fortsätter (fas 3) med att gruppera de utvalda texterna enligt följande i två grupper: de texter som enligt analysen beskriver SEAPPI och de texter som enligt analysen namnger en NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana.

De utvalda texterna analyseras (fas 4) vidare för om det beskrivs någon form av samarbete eller i något sammanhang som kan tolkas som sådant mellan judiska och arabiska namngivna NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana.

Avslutningsvis analyserades (fas 5) utvalda texter på variationen i hur följeslagarna beskriver sitt uppdrag i relation till de två NGO perspektiven för att därigenom urskilja om följeslagarna gör skillnad i konflikten. Analysen kommer göras genom utvalda nyckelord, vilka jag tolkar som representativa för de beskrivande texterna av båda teoriperspektiven vilka presenterats under teoriavsnittet.

Nyckelord har plockats ur Aalls perspektiv för innehållsanalys:

Förmedlare, preventiva åtgärder, samverkan mellan de berörda parterna, gräsrotsnivå, lokala grupper, skapa inhemska lösningar, fredsskapande, mänskligt lidande, miljöskydd, konfliktlösning och humanitär hjälp.

Nyckelord har plockats ur Cochrane perspektiv för innehållsanalys:

Fredsgrupper, folkgruppsöverskridande aktiviteter, fredsektorn, gemensamma aktioner, konfliktlösning och gräsrotsnivå.

3 Litteraturoversikt och tidigare forskning

3.1 Litteraturoversikt

Mitt primärmaterial som jag använder är en av de två skrifter som SEAPPI gett ut om följeslagarprogrammet, *I väntan på freden*. Skriften innehåller följeslagarnas texter där de skriver om situationen och sina upplevelser under sina uppdrag. Jag vill bilda mig en uppfattning hur de beskriver sitt uppdrag på plats kopplat till NGOs perspektiven i relation till min frågeställning. Skriften är finansierad av SIDA. Det är i sitt sammanhang ett relevant material trots att det blir tendentiöst.¹⁹

Sekundärlitteraturen som jag valt ut är en artikel som riktar kritik mot följeslagarprogrammet samt en C-uppsats som handlar om följeslagarprogrammet. Om urvalet och sökning av sekundärmaterial redovisas under Material och avgränsningar. Artikel skriven av Eva Janzon (2012) med rubriken ”*Kritiserat program fyller 10 år*” vilken är publicerad i tidningen *Världen idag*. Tidningen är enligt sin hemsida en allkristen tidning som skriver om aktuella händelser i världen ur ett kristet perspektiv.²⁰

Avslutningsvis för att bidra till tidigare forskning, inkluderas en C uppsats inom statsvetenskap skriven av Louise Albansson i Lund 2005 under titeln ”*EAPPI – det Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Palestina och Israel - En deskriptiv utvärdering och reflektion*”.²¹

¹⁹ Hallin, Karin – Lilja, Joanna – Petersson, Jahanna – Wassholm, Johanna, red., 2012. *I väntan på freden* Rapporten från följeslagare i Palestina och Israel. Sundbyberg, Sveriges Kristnas Råd. s, 2

²⁰ <http://www.varldenidag.se/nyhet/2012/10/17/Kritiserat-program-fyller-10-ar/> 131208

²¹ <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1328216&fileId=1328217>
131120

3.2 Kritik mot EAPPI

Det riktas även kritik mot det ekumeniska följeslagarprogrammet vilket jag tycker är viktigt att ta upp här. Eva Janzon (2012) skriver i en artikel på *Världen idag* under rubriken ”*Kritiserat program fyller 10 år*” vilken publicerades 121017, att det ekumeniska följeslagarprogrammet fått kritik för att vara för politiserat. Författaren menar att följeslagarprogrammet utgår ifrån att enbart Israel begår felaktigheter och därmed sätter programmet sig själv ur spel utifrån demokratisk och kristen grund. Följeslagarprogrammet kritiseras även i artikeln för att de väldigt tydligt tar ställning för palestinierna och mot Israel vilket äventyrar programmets trovärdighet. Programmet bör, anser författaren, utökas till Gaza där våld från den egna befolkningen riktas mot kvinnor och barn samt till förmån för de israeliska civila som är utsatta, som exempelvis skolbarn vilka också har behov av följeslagare på väg till och från skolan. Om detta inte görs går det emot programmets objektivitet och allmänmänsklig vilja, menar Janzon vidare. Följeslagarna behövs i Gaza som rapportörer till de oförrätter som sker mot israeler och kristna, som exempelvis utrensningar av dessa grupper. Annan kritik som riktas mot det ekumeniska följeslagarprogrammet i artikeln är att de oproportionerligt fokuserar på de problem som säkerhetsbarriären leder till och inte tar hänsyn till varför den uppfördes, skriver författaren.²²

3.3 Tidigare forskning

Den tidigare forskning som finns är som nämnts, en C uppsats som skrevs inom Statsvetenskap på Universitetet i Lund. Louise Albansson (2005) som studerat konflikten i Israel och Palestina. Det författaren undersökt är vad EAPPI har åstadkommit och hur det är relaterat till organisationens mål. Författaren har gjort kvalitativa intervjuer med följeslagare på tre utav sju placeringar samt varit på plats och observerat deras arbete. Det som författaren kommer fram till är att EAPPIs närvaro gör skillnad inom vissa områden som exempelvis att minska våldet mot civila, stötta utbildningssystemet och öka möjligheterna för sjukvård. Det finns inget av de mål som följeslagarprogrammet fast-

²² <http://www.varldenidag.se/nyhet/2012/10/17/Kritiserat-program-fyller-10-ar/> 131208

ställt som uppfylls helt då de är för ambitiösa och inte tillräckligt definierade menar författaren. Därför bör uppnåeliga och konkreta mål formuleras för att förbättra följeslagarprogrammet. Författaren fann också i sin undersökning att följeslagarna är de som främst kan nå resultat genom det arbete de gör och följeslagarnas möjlighet att uppnå dessa mål framstår som nästan omöjligt.²³

²³ <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=1328216&fileOId=1328217131120>, s. 1, 19-22.

4 Undersökning och analys

Sammanlagt är det femton texter i skriften och för undersökningen numrerades alla texterna i boken från 1-15. Nedan redovisas undersökningen i olika faser av innehållsanalytisk metod, vilka är rangordnade i arbetsföljd.

Fas 1. Alla femton texterna analyserades utifrån om det i texten nämndes orden NGO eller P/CRO (i förkortning eller fullt utskrivna). Resultat; ingenstans förekommer orden NGO eller P/CRO i förkortning eller fullt utskrivna i de femton texterna.

Fas 2. Alla femton texterna analyserades utifrån om de nämner eller beskriver den egna organisationen (direkt/indirekt) i ett aktivt deltagande från följeslagaren eller som namnger en NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana. Resultat: Nio texter inkluderas i denna undersökning eftersom de enligt analysen nämner eller beskriver den egna organisationen (direkt/indirekt) i ett aktivt deltagande från följeslagaren eller som namnger en NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana (text nummer 3, 5, 7, 8, 10, 12, 13, 14 och 15). De texter som enligt analysen inte gör detta inkluderas inte eftersom de tolkas inte vara relevanta för denna uppsats syfte och frågeställning (text nummer 1, 2, 4, 6, 9 och 11). Dessa sex texter återger i texten; 1. En palestinsk man berättelse om längtan till havet, 2. En israelisk soldat som berättar om sin upplevelse i israeliska armén, 4. En palestinsk mans upplevelse av att vara fången mellan två eldar d.v.s. sina landsmän och Israel, 6. Ett besök i en beduinby där en av männen berättar om livet i Jordandalen. 9. Ett samtal med en man som beskriver sin dagliga resa till arbetet i östra Jerusalem, 11. En kvinnlig rektors kärlek till sin palestinska skola.

Fas 3. Därefter grupperades de utvalda texterna enligt följande i två grupper: de texter som enligt analysen beskriver SEAPPI numrerades från I-V, de texter som enligt analysen namnger en NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana benämns från A-D.

Fas 4. De utvalda texterna analyserades vidare för om det beskrivs någon form av samarbete eller i något sammanhang som kan tolkas som sådant mellan judiska och arabiska namngivna NGO och/eller P/CRO (direkt/indirekt) eller de som beskrivs som sådana.

FAS 5. Avslutningsvis analyserades de utvalda texterna på variationen i hur följeslagarna beskriver sitt uppdrag i relation till de nyckelord som representerar de två NGO perspektiven för att därigenom urskilja om följeslagarna gör skillnad i konflikten.

I fem av texterna beskrivs den egna organisationen som den internationella närvaron, som internationella observatörer, en som kan vänta med sonen och följeslagaren med sin närvaro (I-V). I två av texterna namnges två freds rörelser vid namn; *Women in Black* och *The Other Voice* vilka i min analys tolkas som NGO och P/CRO (A-B). Vidare nämns en Kvinnokommitté utan namn och på ett annat ställe i texten skrivs det om internationella och israeliska fredsorganisationer (C-D).²⁴

I. Den internationella närvaron nämns i samband med en text om byn Yanoun. Det står att ”den ständiga, internationella närvaron som byborna fått ett löfte om för att överhuvudtaget kunna bo kvar” (preventiva åtgärder, gräsrotsnivå). Morgonen som följeslagaren skriver om, knackar en bybo på dörren för att uppmärksamma följeslagaren att byn har fått två ovälkomna besökare från någon av bosättningarna som omger byn (inhemsk lösning, lokala grupper). Två unga män har fått motorstopp på sin motordrivna fyrhjuling. Dessa beskrivs i texten enligt följande; ”blir uppenbart störda när de upptäcks av andra än vanliga byinvånare” (preventiv åtgärd, gräsrotsnivå). De får tillslut igång motorn igen och kör iväg och följeslagaren skriver vidare att ”faran är över för den här gången”.²⁵

I denna text nämns inte något som kan tolkas som samarbete mellan judiska och arabiska NGO och P/CRO. Vilka de är som utgör den internationella närvaron definieras inte men enligt analys av texten bor följeslagaren i byn och därmed tolkas det som att SEAPPI är den internationella närvaron. Följeslagarens beskrivning av uppdraget analyseras som inhemsk lösning att avvärja en kris mellan lokala grupper som utgörs av palesti-

²⁴ Hallin, Karin – Lilja, Joanna – Petersson, Jahanna – Wassholm, Johanna, red., 2012. I väntan på freden Rapporten från följeslagare i Palestina och Israel. Sundbyberg, Sveriges Kristnas Råd. s. 10-11, 14-15, 18-21, 28-31 och 32-35.

²⁵ Ibid, Dahlberg, K. Sid 14-15

nier och bosättare. Detta sker med en preventiv åtgärd på gräsrotsnivå eftersom byn även upplever att den inte hade överlevt utan följeslagarens närvaro. Även här går det utifrån Aalls perspektiv att utläsa att följeslagaren och därmed SEAPPI gör skillnad i konflikten genom att i sitt uppdrag verka för att avvärja kris med sin internationella närvaro på gräsrotsnivå.

II. Följeslagare beskriver den egna organisationen när denne deltar i demonstrationen mot en konflikt som benämns som citronkriget vilket ursprungligen utspelades på en bakgata i Jerusalem, i den ockuperade stadsdelen Sheikh Jarrah (preventiva åtgärder). Ett bostadshus togs över av bosättare och den palestinska familjen blev utan bostad. De slog upp ett tält mitt emot huset som tagits ifrån dem och flyttade in där. Bosättarna kastar citroner på tältet och detta har lett till att israeliska fredsaktivister har engagerat sig och har arrangerat demonstrationer på fredagar i en närbelägen park tillsammans med palestinier och internationella observatörer (lokala grupper, samverkar med berörda parter, fredsskapande, fredsgrupper, folkgruppsöverskridande aktiviteter, fredsektorn, gemensamma aktioner, gräsrotsnivå). Familjen har nu flyttat ifrån tältet men med stöd av olika internationella grupper är mannen där vad han kan. Följeslagaren beskriver sitt deltagande som en internationell observatör.²⁶

Här beskriver följeslagaren deltagande i fredliga demonstrationer och sin samverkan med andra gräsrotsaktörer och internationella grupper vilka inte återges med namn. Ur denna text analyseras att det finns ett etablerat samarbete mellan internationella grupper, judiska och arabiska NGO och P/CRO. Enligt analysen av en konfliktlösnings NGO enligt Aalls perspektiv visar det att följeslagaren samverkar med berörda parter för fredsskapande på gräsrotsnivå och därmed utgör SEAPPI en skillnad i konflikten. Denna text visar även enligt min analys med Cochranes perspektiv att de lokala fredsgruppernas arbete med ”folkgrupps överskridande” aktiviteter leder till gemensamma aktiviteter där P/CRO agerar i konflikten och att SEAPPI genom följeslagarens deltagande gör skillnad i konflikten.

III. Den egna organisationen beskrivs vid ett tillfälle med att följeslagaren berättar om en man som vill komma till Ibrahimmoskén för fredagsbön; *”För att komma till moskén från*

²⁶ Ibid, Engstedt Edfast. I. Sid 20-21

Gamla stan måste man gå genom en vägspärr, två vändkors, två metalldetektorer och en ID-kontroll. Jag ser en man med sitt barn drar en suck när han blir visiterad av en soldat (preventiv åtgärd). Soldaten tar mannens ID-kort och säger något på hebreiska som upp-rör mannen och jag går fram till dem. – Vad sa soldaten till dig? Frågar jag mannen när jag går fram till honom senare. – Han säger att jag suttit inne och vill säkerställa att jag inte kommer att ställa till med problem, säger mannen med behärskad ilska. – Har du suttit inne? Frågar jag. – det är klart att jag suttit inne. Jag och nästan alla palestinska män på Västbanken. Vi kan inte få jobb här, så vi tvingas att jobba illegalt i Israel. Jag har en familj att försörja”. Vidare berättar följeslagaren att; ”Efter ca 30 minuter kallar den israeliska soldaten på mannen. Mannen frågar om jag kan vänta med sonen. – Självklart, säger jag. Pojken följer sin far med sorgsen och orolig blick. Mannen kommer tillbaka efter fem minuter” (inhemsk lösning, förmedlare, humanitär hjälp, gräsrotsnivå, konfliktlösning). Mannen berättar vidare att han själv var fem år då hans far tog med honom till moskén. Det var den största upplevelsen i hans liv. Själv önskar han kunna ta med sin son till moskén men säger att han troligtvis får vänta tills han blir farfar.²⁷

I denna text nämns inte något som kan tolkas som samarbete mellan judiska och arabiska NGO och P/CRO. Enligt analysen av det uttalade utgjorde följeslagaren en preventiv åtgärd som internationell observatör vid kontrollstation på Hebron när han håller en pojke sällskap medan pojkens far försökte gjorde ett försök att passera. I analysen utifrån Aalls perspektiv gör följeslagaren skillnad genom sin humanitära hjälp på gräsrotsnivå. Följeslagaren hjälper en man med att passa hans son medan mannen försöker komma till fredagsbön. Genom detta avvärjde följeslagaren en kris genom att agera som förmedlare och genom preventiva åtgärder. Sonen får mannen inte ta med sig in enligt de israeliska soldaterna så följeslagaren skapar en inhemsk lösning för att undvika en konflikt. Följeslagaren och därmed SEAPPI gör enligt analysen skillnad i konflikten utifrån Aalls konfliktlösning perspektiv.

IV. Vid det andra tillfället den egna organisationen beskrivs som internationell observatör är när en följeslagare berättar om när de var inbjudna av invånarna i Khirbet Shuweika, som ligger på landsbygden söder om Hebron, för att närvara vid en demonstration (lokala

²⁷ Ibid, Khidir .M. sid 28-29

grupper, gräsrotsnivå). Byn har under en period haft problem med en bosättning som förstör olivträd. En av de som fått 200 träd förstörda är Muhammed. Träden är tolv år gamla och mycket värdefulla för att de snart skulle ge bra skörd. Syftet med demonstrationen var att; *”städa upp i olivlunden som förstörts och vattna träden så de kan överleva. Alla i byn går samman för att vårda och ge nytt liv åt Muhammeds förstörda träd. I bästa fall kan träden bär frukt igen efter åtta år”* (miljöskydd, preventiva åtgärder, humanitär hjälp). Följeslagaren berättar att *”Vi är de enda internationella observatörerna på plats och byborna uppskattar att vi visar dem solidaritet”*(preventiv åtgärder, gräsrotsnivå).²⁸

I denna text nämns inte något som kan tolkas som samarbete mellan judiska och arabiska NGO och P/CRO. Genom sitt uppdrag att delta i städningen av olivlunden och vattna träden så agerar följeslagen enligt analysen med preventiva åtgärder. Om olivträden genom detta uppdrag på gräsrotsnivå kan bära frukt som kan sköras och ge olja samt inkomst analyseras det som en humanitär hjälp. Genom att internationell närvaro verkar följeslagaren med preventiva åtgärder till att avvärja krisen mellan lokala grupper av bosättare och palestinierna. I analys utifrån Aalls perspektiv så skapar SEAPPI skillnad i konflikten då följeslagaren beskriver uppdrag med preventiva åtgärder på gräsrotsnivå som i förlängningen även innebär humanitär hjälp. Arbete med olivlunden analyseras även som miljöskydd.

V. Följeslagarna beskriver ett kort besök i byn Umm al-Kheir söder om Hebron att de *”med sin närvaro försökt att underlätta för byborna som bor granne med bosättningen Karmel”* (preventiv närvaro, gräsrotsnivå, lokala grupper). Bosättarna vill att byns gemensamma bakugn ”taboun” ska rivas för att röken ibland kommer in och orsakar obehag i bosättningen. I trettio år har bakugnen funnits och bosättarna har bott där i sju. Vidare i texten beskrivs exempel på angrepp som stenkastning (mänskligt lidande) som bybornas bostäder och boskap på blir utsatta för av bosättarna.²⁹

I denna text nämns inte något som kan tolkas som samarbete mellan judiska och arabiska NGO och P/CRO. Konfliktlösnings inriktade NGO enligt Aalls perspektiv arbetar med lokala grupper genom preventivt arbete på gräsrotsnivån. Genom beskrivningen av sin preventiva närvaro på gräsrotsnivå minskar följeslagaren mänskligt lidande och avvärjer kris enligt analysen och gör därmed skillnad i konflikten.

²⁸ Ibid, Johansson. B. Sid 30-31.

²⁹ Ibid, Lasell. A_S sid 32-33.

A. Kvinnokommittén i Jayyous nämns i ett fiktivt brev till en följeslagares avlidna farmor, vilken var judinna. I texten berättar hon om muren för sin farmor och skriver bland annat att *"Sorgligt är det med murar mellan människor"* och att *"kanske är det värsta att den också flyttar in i människors hjärtan"*. Vidare nämner hon ett möte med ordföranden för en palestinsk kvinnokommitté som berättar om tiden innan muren då kvinnorna kunde åka på picknick till Israel för att bland annat bada och träffa judiska kvinnoorganisationer (samverkar med berörda parter, lokala grupper, gräsrotsnivå, folkgrupps överskridande aktiviteter). Dessa nämns heller inte med namn.³⁰

Här beskriver följeslagaren ett möte med en palestinsk kvinnokommitté på gräsrotsnivå vilken i sin tur samarbetar med andra lokala grupper såsom judiska kvinnoorganisationer på andra sidan muren. Mötet analyseras som en samverkan med berörda parter. Detta analyseras som att organisationen deltar i samarbete mellan judiska och arabiska NGO och P/CRO. Kvinnokommittén kan bidra till att bilden hos båda sidor förändrats vad det gäller deras självintresse genom sina "folkgrupps överskridande" aktiviteter. Även här visar analysen att följeslagaren och därmed SEAPPI gör skillnad i konflikten utifrån både Aalls och Cochranes perspektiv med att samverka med berörda parter i lokala grupper och ha en dialog med gräsrotterna i form P/CRO.

B. Fredsrörelsen Women in Black nämns i sammanhanget av att ett besök hemma hos en av deltagarna i den israeliska fredsorganisationen (lokala grupper, gräsrotsnivå).³¹

Denna startades 1988. Fredsorganisationen som är israelisk arbetar mot ockupationen av Palestina och har förenat kvinnor från både Israel och Palestina (konfliktlösning). Varje fredag fortsätter rörelsen denna manifestation. Det sker i Jerusalems västra del vid Pars Square och följeslagaren deltar i dessa (samverkar med berörda parter, gräsrotsnivå, fredsskapande, fredsgrupper, folkgrupps överskridande aktiviteter, gemensamma aktioner).³²

Enligt Cochranes perspektiv gör jag analysen att Women in Black är en P/CRO som tyst protesterar mot våldet genom gemensamma aktiviteter på gräsrotsnivå. Rörelsen som fredsgrupp engagerar både judiska och palestinska kvinnor som aktivister och civilbe-

³⁰ Ibid, Bergom Larsson. M. Sid 10-11.

³¹ Ibid., Roth. P. Sid 18-19

³² Noord, Johannes – Månsson, Anette – Lilja, Johanna – Furubacken, Emanuel, red., 2006. Med våra egna ögon – berättelser från följeslagare i Palestina och Israel. Danderyd: Sveriges Kristna råd. sid 56-57.

folkning vilket analyseras som folkgrupps överskridande aktivitet. Detta kan i längden leda till en positiv påverkan på den politiska processen och bidra till att bilden hos båda sidor förändrats vad det gäller deras självintresse vilket analyseras som fredsskapande. I texten beskrivs följeslagarens möte med organisationen och deltar i gemensamma aktiviteter vilket analyseras som att SEAPPI samverkar med berörda parter, d.v.s. judiska och arabiska P/CRO. Följeslagaren och därmed SEAPPI gör skillnad i konflikten enligt min analys utifrån både Aalls och Cochranes perspektiv då den samverkar med Women in Black och deltar i judiska och arabiska P/CRO aktiviteter på gräsrotsnivå.

C. Internationella och israeliska fredsorganisationer nämns i samband med att de hjälpte en palestinsk familj att bygga upp sitt hus för tredje gången (lokala grupper, humanitär hjälp, gräsrotsnivå, fredsgrupper, gemensamma aktiviteter, folkgrupps överskridande aktiviteter). De hus familjen tidigare hade bott i hade två gånger demolerats med tillstånd av de israeliska myndigheterna. Nu hotas även det tredje huset att gå samma väg.³³

I denna text beskriver inte följeslagen sitt uppdrag som en av deltagarna i uppbyggnaden av huset. Därmed kan jag inte utläsa om följeslagaren och EAPPI har gjort någon skillnad i konflikten utifrån något av perspektiven. De internationella och israeliska fredsorganisationerna namnges inte men i det sammanhang de nämns ger analysen att de arbetar med gemensamma aktiviteter på gräsrotsnivå. Detta innebär att de är NGO och P/CRO som genom sitt engagemang för en palestinsk familj ger humanitär hjälp. Dessa fredsgrupper arbetar även för att bilden på båda sidor ska förändrats vad det gäller självintresse genom sina ”folkgrupps överskridande” aktiviteter.

D. The Other Voice är den andra freds rörelsen vilken nämns vid ett besök i den israeliska staden Sderot där israeler och palestinier gått samman och bildat gemensam organisation (fredsgrupp, gräsrotsnivå, lokala grupper). Följeslagaren berättar om ett möte med israelisk kvinna som är en av skaparna av denna freds rörelse som följeslagarna samarbetar med (samverkan med berörda parter, skapar inhemska lösningar). Staden har varit utsatt för raketattacker från militanta palestinska grupper sedan 2001, befolkningen måste därför vara medvetna om var närmaste skyddsrum finns och hur de snabbt tar sig dit. The Other Voice har till syfte att ”*skapa en dialog med palestinierna på Gaza som*

³³ Hallin, Karin – Lilja, Joanna – Petersson, Jahanna – Wassholm, Johanna, red., 2012. I väntan på freden Rapporten från följeslagare i Palestina och Israel. Sundbyberg, Sveriges Kristnas Råd. Hansson. J. sid 24-25.

lider av samma konflikt” (folkgrupps överskridande aktiviteter, konfliktlösning). Rörelsen består av befolkningen från Sderot och Gaza, både palestinier och israeler som arbetar med fredliga metoder (fredsskapande). The Voice söker en lösning på konflikten på är varaktig (konfliktlösning).³⁴

Sett ur Aalls (2000) konfliktlösningsperspektiv visar analysen att följeslagaren beskriver samverkan med berörda parter på gräsrotsnivå som består av både lokala grupper av aktivister och civilbefolkningen från båda parter av konflikten. The Other Voice analyseras vara en ”folkgrupps överskridande” fredsgrupp med deltar i aktiviteter för att skapa inhemsk lösning. Rörelsen är enligt analysen en P/CRO som arbetar för att konflikten får en fredlig lösning som håller på lång sikt. Här är en grupp människor som tror på dialog och fredsskapande vilket enligt analysen motsäger en del av Cochranes perspektiv med att palestinierna känt sig förtryckta av den israeliska staten och inte sett syftet varför en dialog med Israel ska starta. Men han skriver också att gemensamma aktioner har ökat de senare åren men de är fortfarande inte många men det har börjat förändras, vilket detta är ett exempel på. Enligt min analys utifrån både Aalls och Cochranes perspektiv gör följeslagaren och därmed SEAPPI skillnad i konflikten genom att samverka med berörda parter av lokala grupper på gräsrotsnivå bestående av både aktivister och civilbefolkningen som deltar i folkgrupps överskridande aktiviteter och bidrar till en inhemsk lösning av konflikten.

³⁴. Ibid. Dittrich Hallberg. J. sis. 34-35.

5 Diskussion och sammanfattning

5.1 Diskussion

Enligt Aalls (2000) perspektiv så är NGOs roll bland annat att agera på de samhälleliga, ekonomiska och politiska konsekvenserna av en konflikt, vilket jag tolkar att SEAPPI gör genom att agera på en förfrågan till Kyrkornas Världsråd om internationell närvaro från kyrkoledare i Jerusalem. Vidare så tolkar jag att SEAPPI är en självstyrande, privat, icke-vinstdrivande institutioner som arbetar aktivt på gräsrotsnivå med konfliktlösning genom samverkan med berörda parter vilken därmed gör en positiv skillnad i konflikten.

Analysen visar att SEAPPI är en NGO som gör positiv skillnad i konflikten i sitt arbete utifrån Aalls teoretiska konfliktlösning perspektiv där arbetet uttrycks vara förmedlare och genom att verka med preventiva åtgärder. I följeslagarnas texter kommer detta till uttryck genom beskrivningar av arbetet främst på gräsrotsnivå med lokala grupper för att skapa inhemska lösningar för att minska mänskligt lidande och skapa kapacitet för fredsskapande.

I texten där följeslagaren rapporterar om sitt deltagande som internationella observatören i byn Khirbet Shuweika uttrycks uppdraget innebära att även delta i städningen av olivlund och vattna träden. Byn uppges ha haft problem med en bosättning som förstör olivträd. Analysen visar på att följeslagaren arbetar preventivt och humanitärt genom att avvärja krisen mellan bosättare och palestinierna med sin närvaro. Därmed dras slutsatsen enligt Aalls perspektiv visar att SEAPPI skapar skillnad i konflikten då följeslagaren beskriver arbete på gräsrotsnivå. Arbete med olivlund kan även tolkas som miljöskydd vilket ger en intressant vinkel på följeslagarens insats.

Däremot har jag inte kunnat finna i någon av texterna att SEAPPI uppmuntrar bildandet av demokratiska institutioner och civila samhället. Det är även svårt att utläsa i texterna om SEAPPI verkligen agerar på olika nivåer i samhället – från gräsrotsnivå till le-

dare/beslutsfattare. Enligt analysen av texterna ger följeslagarna uttryck för uppdraget på gräsrotsnivå med den palestinska befolkningen på ockuperade områden samt via samverkan med andra fredsskapande organisationer, företrädesvis israeliska.

Följeslagaren och därmed SEAPPI gör även en positiv skillnad i konflikten enligt analys utifrån Cochranes perspektiv då uttryck visar på samverkan med olika lokal fredsgupper och deltagande i gemensamma aktiviteter på gräsrotsnivå. Analysen visar vidare att ofta leder dessa ”folkgrupps överskridande” aktiviteter till att P/CRO bidrar till lokala konfliktlösningar. Detta kan i längden leda till en positiv påverkan på den politiska processen och bidra till att bilden hos båda sidor förändrats vad det gäller deras självintresse. Analysen har visat på flera fredsgupper engagerar både judiska och palestinska kvinnor som aktivister och inom civilbefolkningen vilket kan öka fredsektorn på sikt och ha en positiv inverkan på förändrad tankegång av vad det som Cochrane benämner som en allt eller inget attityd. Intressant är att nämna att de fredsgupper som beskrivs i texterna utgörs övervägande av kvinnor från båda parter. De två som nämns vid namn; The Voice och Women in Black är startade av israeliska kvinnor vilka samarbetar med övriga parter. Enligt analysen är de båda en P/CRO som arbetar för att konflikten får en fredlig lösning som håller på lång sikt.

I texten om mannen som gick till fredagsbön och följeslagaren såg till hans son, skildras situationen utifrån palestiniernas sida, vilket jag upplever att de flesta av texterna gör. Därför kan jag instämma i Janzons kritik av att SEAPPI riskerar att vara för politiserat och utgår ifrån att enbart Israel begår felaktigheter. Det får mig att undra om hur det neutrala då skulle komma till uttryck i texterna för att inte ta ställning till någon av de stridande parternas fördel. Det är en svår balansgång för följeslagarna att inte bli påverkade av vad de upplever dagligen. De israeliska soldaterna, bosättarna och de israeliska myndigheterna utgörs genomgripande i texterna som gärningsmän och palestinierna beskrivs som offer. Även om detta skildrar följeslagarnas verklighet så kommer det till uttryck i en mycket vinklad återgivning som jag ställer mig undrande till om det gynnar SEAPPI som ska vara opartisk i konflikten. Det kan hindra att den gör en större skillnad i konflikten eftersom den har ju två sidor – två parter. De som skildras positivt i texterna är Women in Black och The Voice vilka båda är startade av judiska kvinnor. Även om flera judiska fredsrörelser i texten stödjer den palestinska saken så ställer jag mig frågande om de gör det för egen sak vilket Cochrane (2000) anger i sitt teoretiska perspektiv. Ingenstans i

bokens texter kunde jag utläsa något som kan hänföra till författarens antydning om de israeliska fredsrörelserna sionistiska karaktär vilket han anger i sitt perspektiv innebär en politisk strävan att åstadkomma judarnas återvändande till Israel. Dock tolkar jag att de P/CRO som nämns i texterna vilka SEAPPI samverkar med, uttrycks ha ett syfte och det är att stoppa våldet med en gemensam konfliktlösning. Analysen visar att följeslagaren och därmed SEAPPI gör skillnad i konflikten Cochranes perspektiv med att samverka med berörda parter och ha en dialog med gräsrotterna i form P/CRO.

När det gäller den kritik Janzon riktar mot SEAPPI vad det gäller opartiskheten kan jag till viss del instämma med den. I texterna *I Väntan på freden* återges palestiniernas lidande vilket jag tidigare nämnt i undersökningen – de får citroner kastade på sig, deras hus rivs, deras olivträd skadas och kommer med svårighet till moskéerna. Mindre beskrivs om israeliska civilbefolkningens lidande och hur SEAPPI arbetar för att stötta dem i det de upplever som problem i vardagen. I texten som återger ett besök i den israeliska staden Sderot återger den israeliska civilbefolkningen lidande, vilka måste ständigt vara medvetna om var närmaste skyddsrum finns och hur de snabbt de kan ta sig dit, eftersom det dagligen skjuts raketer mot dem från palestinska grupper. Jag kan inte utläsa i texten vad följeslagarna gör konkret för att stötta människorna i Sderot förutom att de samverkar med The Other Voice och besöker staden. Då är det mer tydligt att utläsa i texterna vad följeslagarna gör för att stötta palestinierna. I texterna tenderar Israel att framställas som den enda som gör fel utan att det ges en mer nyanserad bild av vad konflikten innebär för israeliska civilbefolkningen vilket inte är likställt med Israels regering. Kanske är det en viktig åsikt som Janzon tar upp med att följeslagarna inte har postering i Israel och på Gaza. Vad innebär det för den israeliska civilbefolkningens syn på följeslagarna? Därmed kan jag dra slutsatsen att Janzons kritik är befogad och viktig.

Intressant är det i texten med det fiktiva brevet till följeslagarens farmor som är judinna. Det innebär att författaren själv har judiskt påbrå och åker ut på uppdrag för en kristen organisation. Hon beskriver konsekvenserna av muren på ett gripande och trovärdigt sätt. Jag ställer mig frågan om det är för jag vet att hon är judinna och därmed enligt utifrån Cochranes perspektiv kan bidra till en positiv påverkan på den politiska processen i det långsiktiga förloppet vad det gäller att båda sidor bild av konflikten ständigt förändras vad det gäller självintresse. När det gäller muren får det ekumeniska följeslagarprogrammet kritik av Janzon som menar att de oproportionerligt fokuserar på de

problem som säkerhetsbarriären leder till och inte tar hänsyn till varför den uppfördes. Ingenstans i följeslagarnas texter förklaras detta men i en faktaruta på sidan där brevet till farmor presenteras, förklaras detta närmare och det uppges att murens syfte var att Israel skulle skyddas från palestinska självmordsbombare.

Albansson kommer fram till i sin C-uppsats att följeslagarna och därmed SEAPPI gör skillnad genom sin närvaro i att de exempelvis deltar i israeliska och palestinska fredsaktiviteter, minska våldet mot civila och rapporterar. Genom innehållsanalys av följeslagarnas texter har jag funnit att det stämmer med hennes slutsats genom deras deltagande i exempelvis folkgruppsöverskridande aktiviteter som fredsdemonstrationer, har preventiv närvaro som internationell observatör vid checkpoints och genom sina rapporter. Dock riktar hon kritik mot SEAPPI genom att hon anser att målen är för ambitiösa och därmed inte uppfylls. Detta ligger inte inom ramen för denna uppsats så det lämnar jag utan kommentar.

Ingenstans i följeslagarnas texter nämns någon annan folkgrupp än de judiska och arabiska folken. Ej heller nämns någon annan religiös inriktning än den judiska eller islamiska utom vid ett tillfälle som inte är kopplat till en person eller situation. Detta ställer jag mig undrande inför eftersom Jerusalem är en helig stad för kristna, judar och muslimer. Ingenstans i följeslagarnas berättelser nämns de kristnas eller någon annan religion folk i relation till aktuell konflikt.

5.2 Sammanfattning

Denna uppsats undersöker om SEAPPI, med syfte att analysera om en NGO som SEAPPI, kan utgöra en skillnad i konflikt. Detta görs genom två perspektiv på NGO. Primärmaterial utgörs av en skrift innehållande följeslagarnas rapporter om situation och sina upplevelser. Min metod är en innehållsanalys för att undersöka innehållet i texterna. Min studie visar att SEAPPI genom sina följeslagare kan med sitt arbete på gräsrotsnivå med andra organisationer liksom P/CRO utgöra en skillnad i konflikt mellan Israel och Palestina. Genom Aalls teoretiska konfliktlösnings perspektiv visas i analysen att följeslagarens preventiva arbete kommer till uttryck i samverkan med enskilda

individer eller grupper vilket skapar inhemska lösningar och bidrar till fredsskapande. De är förmedlare av humanitär hjälp och lindrar mänskligt lidande i vardagen. Följeslagarnas deltagande i ”folkgrupps överskridande” aktiviteter sett via Cochranes perspektiv i analysen kommer till uttryck genom det samarbete som beskrivs med lokala fredsgrupper på gräsrotsnivå för att finna fungerande och hållbara konfliktlösningar som fungerar för båda parter. Det beskrivs utförligt hur följeslagarna stödjer det palestinska folket men inte hur den ger stöd till israelerna. Detta upplever jag som en stor brist i texterna och kan instämma i Janzons kritik. I texterna tenderar Israel att framställas som den enda som gör fel utan att det ges en mer nyanserad bild av vad konflikten innebär för israeliska civilbefolkningen vilket inte är likställt med Israels regering. Däremot skildras följeslagarnas samverkan med båda sidors P/CRO vilket gör skillnad i konflikten genom det långsiktiga arbetet för fred.

Ett av det inledande problemen vid arbetet med denna uppsatt var att det finns så lite skrivet om SEAPPI som inte kommer att från organisationen själv. Jag hoppas med denna uppsats tillföra något som inte ska ge en vinklad bild av programmet. Det är en intressant organisation som jag gärna fördjupar mig vidare i under kommande studier. Trots brister som analysen visar på vad det gäller objektiviteten i texterna med övervägande negativ bild på israelerna så tror jag att opartiskheten är en viktig ledstjärna för följeslagarna och deras uppdrag som är en intressant och konkret insats som en enskild världsmedborgare kan göra för världsfreden.

Referenser

Litteratur

Beckman, Olof, "Folkrätt och väpnade konflikter" i Aggestam, Karin – Höglund, Kristine, red., 2012. Om krig och fred. En introduktion till freds- och konfliktstudier. Lund: Studentlitteratur, s. 97-100.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. 2:a uppl. Lund: Studentlitteratur AB, s.43-78.

Hallin, Karin – Lilja, Joanna – Petersson, Jahanna – Wassholm, Johanna, red., 2012. I väntan på freden Rapporter från följeslagare i Palestina och Israel. Sundbyberg, Sveriges Kristnas Råd. s. 2, 5, 10-11, 14-15, 18-21, 24-25, 28-35.

Noord, Johannes – Månsson, Anette – Lilja, Johanna – Furubacken, Emanuel, red., 2006. Med våra egna ögon – berättelser från följeslagare i Palestina och Israel. Danderyd: Sveriges Kristna råd. sid 56-57.

Schulz, Michael, "Statsbyggnad och demokrati i Palestina" i Aggestam, Karin – Höglund, Kristine, red., 2012. Om krig och fred. En introduktion till freds- och konfliktstudier. Lund: Studentlitteratur, s. 305-308+319

Vetenskapliga artiklar

Pamela Aall (2000) *NGOs, conflict management and peacekeeping*, International Peacekeeping, 7:1, 124 <http://dx.doi.org/10.1080/13533310008413822> 131211

Cochrane, Feargal. (2000). "Beyond the Political Elites: A Comparative Analysis of the Roles and Im Impacts of Community-Based NGOs in Conflict Resolution Activity." *Civil Wars*, Volume 3, no. 2: 1., s. 2-17.

Internet

<http://www.bayefsky.com/treaties/ccpr.php> 140101

<http://foljeslagarprogrammet.se/om-foljeslagarprogrammet/> 131204

<http://www.ne.se/lang/osloprocessen> 140101

<http://www.varldenidag.se/nyhet/2012/10/17/Kritiserat-program-fyller-10-ar/> 131208

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=1328216&fileOid=1328217> 131120

<http://www.ne.se/lang/ekumenik> 140106

<http://www.kent.ac.uk/politics/about-us/staff/members/cochrane.html> 140305

<http://www.usip.org/experts/pamela-aall> 140305